

26-20

А. Суровцева

Гожа-челад-візан-ін.

Роч-вылыг комиён лёёдіс Сидёрова А.

Комі-ныга-лезан-ін.
Сыктывдін-кар.
1926 во.

Гожга-челаф-виған-ин да кызі сійөс лөгөдны.

Матыстчө тулыс. Гожөмын ыжыд-кар-улича-
жасөд мунігөн аңан, кызі посны-челаф өтнаныс,
либө кодкөдкө гортсајасыскөд, гудрасөны, луасө-
ны бусөг-уличажасын, базарјас-дінын. Сен најө
кылөны сещөм-горңијас, кущөмөс челафлы оз ков
кывны. Бус, һајт, зык-шум,—со-кущөм-инын-ов-
ны лоө карса-челафлы.

Пабрик-заводса ужалысјаслөн челаф мукөд-
дырји олөны сыс-на омөла. Ужалысјас кага-ви-
зыгөс медавны оз вермыны, челафныс лун-чөж
коллалөны ас-патера-дінас, һајт помеј-гујас-ді-
нын. Сетчө һекор оз шондіыс петкөдчыв, төв-
руыс інмыв.

Быдсөн ми төдам, челафлы колө шонди да
бур-сынөд. Натөг челаф оз вермыны бура, зон-
виғаа быдмыны, лоөны кельдөг, омөлөг, муртса
кок-јылас сулалөны. Сіктјасын челафлы сы-тујөн,
ферт, буржык, сынөд да шонди тырмымөз, лун-
-лунывлавылынөг, лолалөны бур-сынөдөн, сөмын
һекөд-һин на-вылө оз виғөдлы, леғөмаөг—мед
ола кық кужас-вермас, кытчө колө сетчө і му-
нө, мыј колө, сійөр вөчө. Өтнаныс посны-челаф

мунёны вөрө, вадорө летчёны, да мыјсө најө куз
гожөм-лунјаснад оз вөчны. Сы-понда уна-челаф
ваө вөјө, кулалө быд-пөлөс сојны-поэтөм-вотө-
сыг. Вірөдтөгьд челафыд өзтавлөны керкајас, ас-
ныс уна сотчөны.

Зев лөсыда, ескөн, позас буржык-олөм лө-
гөдны карса да гиктса-челафлы. Поэө лөгөдны,
мед гожөмын најө бура вермасны овны, ворсны,
сөвмыны, мед пыр вөліны шонді-возынөс.

Најт, бусөг-улічајасыг да шонді-інмытөм-па-
терајас-діныг колө чукөртны челафөс, востыны
налы плөшцадка. Колө медавны өтік-кык велөд-
чөм-мортөс—воспїтательнїтсајасөс челафөс дөзө-
рїтны, ворсны накөд, овны лун-чөж дас-бабајас
да кага-візысјас-пыфді. Зїк сізі-жө позас вөчны
гиктјасын. Секи мам-бафлы ещажык шог лоас,
буржыка быдмасны челафыс да зөньвізаөг лөбны
најө. Ферт, уж оз помаг сөмын воспїтательнїтса-
өс-медалөмөн да плөшцадка-востөмөн, уна тор-
на сетчө ковмас. Сен челаф олөны лун-чөж, на-
јөс ковмас вердны, јуктавны, сы-вылө ковмас кыг-
кө корсны гөм, лїбө баф-мамјасыс мед лөгөд-
часны сојан-јуан-лөгөдөм-јылыг. Челафөс вердны-
јуктавны ковмас тагті-пань, дозмук (ферт, оз зев
уна). Сы-кынзі колөны ещанїк карандашјас, крас-
кајас, кабала, вөчасан-торјас, чачајас: мачјас,
асыкјас, пу-брусјас. Ічөт-челафлы колө вөчавны
лапкыфїк (туша-герфїыс) лабїчјас, пызанјас, мед
вермасны шонді-возын-жө сојыштны, ужыштны.

Көн-нө ескө чукөрмөм куцөм-сурө-ембурсө
візны, шуам-көф, војјасын, көр плөшцадкаыс оз
ужав?—Позас плөшцадка-дінас төсјасыг вөчны

ичѣтик чом да сені і віңны ембурсө. Мед-лөгыд плөшщадкајассө вогтыны школајас-дінын, сені оз-нын ков вөчавны некущом чом, колужсө поэө віңны школаас. Сегга зера-дырјі чельадос поэө пыртлыны школаас-жө, сен лөгөдны налы ворсан-ужалан-ін.

Кыз-нө колө ужавны чельадјаскөд плөшщадкајасын? Кызі налөн олөмыс сені кутас мунны? Плөшщадкајас заводітөны ужавны, кор чельадлөн бат-мамыс уж-вылө мунөны, а ештөдөны ужсө, кор бат-мам уж-вылыс локтөны. Мыјөн чельад воасны плөшщадкаө, воспитательнитса индө најос агнысө-пелькөдны: мысзыны, вомнысө пожавны, піннысө весавны. Сізік чельад агныс велалөны ас-бөрга віңөдны, ас-гөгөр старajtны. Гырысжык чельад посні-чельадлы отсалөны. Сегга чельад заводітөны ворсны, лібө ужавны. Плөшщадка-дінын-кө ем градјөр, гырысжык-чельад өті воспитательнитсакөд ужалөны, муксдыс отсалөны гојан-јуан лөгөдны. Луншөркадын чельадјас гојоны. Гојөм-бөрын посніжыкјасыс шөйтчөны ізас лібө турун-вылын; ізас да турун-вольөссө колө мыјөнкө вевттыны. Шөйтчан-ін колө лөгөдны лөн-інө, мед-чельадјас вермасны бура шөйтчыны.

Кор жарыс ічөтіка угас, чельадкөд колө мунны вөрө, мујас-вылө, маті-візјас-вылө. Најө сен ывлавывса-олөмөн төдмагөны. Кодлы поэө, ем-кө матын ва, чельад купајтчөны лапкыдік-іның, тупласөны лыа-вылын лібө кос-інын шонді-возын. Гулајтөм-бөрын лібө гулајттөз воспитательнитса горнитө накөд мыјјас најө адзыласны лібө адзылісны-нын, мед налы быдтор гөгөрвоанажык лөө.

Гортö-воём-мыгы лунја-адзылан-торјассö челаф
рисујтöны, сојыг вöчалöны, кабалаыг зундалöны.

Сы-бöрын челаф öбöдајтöны Обöд-бöрын
ворсöны. Гырыгжыкјас кокнифк-уж вöчöны. Став-
ужыс і став-олöмыс плöщадкајасын челаф-вор-
сан-інын-моз, сöмын оз ков вунöдны, мыј гожö-
мын колö челафјасöс візны ывлавылын шонди-во-
зын, мед најö справітчасны, мед налön төв-кеж-
лö унжык вын чукöрмас.

Ыжыд-плöщадкајасын, кытчö чукöрмö че-
лаф 100-öз, отсаны корлöны нывјасöс да зонја-
сöс. Сек вермас ужавны öти-воспитательнитса. Лö-
ыдыжык, төдöмыг, кор отсаныгјас пыр öти-јöз, оз
вежласны. Челафлы сізтö гöыдыжык, да і вос-
питательнитса најöс вермас буржыка велöдны кыз
колö ужавны челафкöд. Оз-кö поз сізі вöчны,
колö көт-інö отсаныгјасöс бостны вежаөн-вежаөн-
кежлö. Быд-лунја вежласігөн зев-абу-лöгыд.

Кущöм бур вермас вајны челафлы фетскеј
плöщадка, мыј сетас налы гожöм-чöжга-олöм
сен?

Öтикö, челаф фетскеј-плöщадкајасын абу
аскежасöс, оз ков пыр повны најö угöм-дојмöмыг,
вöјöмыг, таласöмöмыг да мукöд-пөлöс приччајасыг.
Мöдкö, сені вöчсö ставыс сізі, мед најö гожöмын
јонмасны. Сені челаф ворсöны, ужалöны, сојö-
ны-јуöны мыјда колö налы быдмгөн. Челафлы
сені востöны возö-олöмлы туж.

Мыј сетöны фетскеј-плöщадкајас бат-мам-
лы?

Бат-мам төдöны, мыј челафјасыс налön бур-
інынöс, некущöм-омöль-тор оз вермы накöд ло-

ны,—сөлөмјасныс местаынөг да буржыка асгыныс ужнысө нуөдөны.

Уж-нуөдан-инјас, фабзавкомјас, волісполкомјас, сельсоветјас, женотделјас, комсомолјас, корвогтасны делскеј-плөшщадкајас, лөгөдасны сені ужсө да олөмсө сізі, медым быдтыны, лөгөдны чельадыг воэө-уж-нуөдыгјасөс, јон-бур котырөс. Плөшщадкајас мездасны гырыг-војтырөс чельапонда төждыгөмыг. Секі бат-мам, јона-бура-ужалөмыг-өпріч, вермасны щөщ ас-велөдчөм-јывгыс унжык мөвпавны. Сіјө зев-нын колө нывбабајаслы. Нәјө-өд зев-на зельда көртагөмаөг горт-гөгөрсә уж-динад, оз-на слөјмыны велөдчөм-јывгыд мөвпавны.

Кызі востыны, лөгөдны делскеј-плөшщадка?

Чельафлы ворсан-ин-кө гожөм-кежлө көсјан вогтыны, колө сы-јылыг мөвпавны воэ тулысын. Төждыгны сы-јылыг да сіјө-ужсө нуөдны колө женотделлы да комсомоллы. Мед-војдөр колө лыффыны кымын-чельаф вермас чукөрмыны. Сесга корены паскыджык, кос, шылыд-ин. Бур ескө вөлі, гөгөрыс-кө пујас быдмісны. Јешщө-нын бур, школа-динө-кө плөшщадкатө поэө вогтыны да ічөтк мутор градјас-улө лібө зоріқјас пуктыны сетны. Сы-бөрын колө чукөртны собрәње. Уж-нуөдыг-јаскөд горнитны, төдмавны—коді мыјөн вермас отсавны делскеј-плөшщадкалы. Колө горнитны, төлк пуктыны сіјө ужлы сіктса-велөдыгјаскөд. Нәјө вермасны индыны кодөс буржык бостны отсасыг-пыфди. Сесга колө вөчны смета, да сізі, мед донтөгжыка петас. Уналаын плөшщадкајаслы отсәгөны учреждењејасын ужнуөдыгјас да

агныс баѣ-мамјасыс челафлөн. Коди лабичјас, пы-
занјас сетө, коди доздук; мукөдыс вөчалөны ча-
чајас; мамјасыс вајөны куѣчышјанјас, прөстун-
најас, мукөд-дырји, прөст-пөраө, агныс отсакөны;
комсомол да женотдел отсакөны ужсө нуөдны.

Кор таѣ пондас мунны ужыс, секи ѣетскеј
плөшщадка-вылө (гожга-челаф-виѣан-ин) рөскөдыс
еща лөб: сөмын ковмас мынтыны воспитательнит-
сајаслы, гојан-јуан-вылө челафлы да чачајас нөб-
ны.

Кор воспитательнитсајас сурасны, кор најө
сувтасны уж-вылө, секи чукөртөны сөвет. Сижө сө-
ветө пырөны велөдысјас, воспитательнитсајас, от-
сакөсјас, сиктса-ужнуөдысјас. (ѣетскеј садјасө сө-
вет-лөзөдөм-јылыс быд Војтырөс велөдан-јукөдын
ем индөд). Сөвет лөгөдө, индө кыѣи да мыј ужав-
ны плөшщадкаын.

Плөшщадка-вылө челафјасөс бөстөны кујим
арөсгаң сизимөѣ. Војдөр колө бөстны гөль-војтыр-
лыс, красноармејечјаслыс да баѣтөм-мамтөмјасөс,
сөгга, местаыс-кө колө, вөлигтө и мукөдөс.

Челаф воаласны да колө корны докторөс,
абу-кө сижө матын, —пельшөрөс. Најө видлаласны
челафөс, абу-ө кодкө вуѣан-вигөмөн — вигыс на-
-костын, висталасны кодлы позө купајтчыны, код-
лы оз; оз-ө ков кодлыкө лекарство сетны.

Мед лөгыдѣйка мунас ужыс плөшщадка-вы-
лын, колө челафјасөс арөсјас-сертөыс јуклыны, 30
либө 40 мортөн өтө-воспитательнитса-вылө. Воспи-
тательнитсајаслы отсакөны (кыѣинин вөдын сы-јы-
лыс висталөма) комсомолетсјас, пионерјас, мукөд-
-дырјигырыгѣк челафјасыс.

Чельадӱс колӱ вердны ӱтчылӱбӱ кыкыг лун-кежлӱ. Сожан-жуан-вылӱ-кӱ Воjтырӱс велӱдан жу-кӱд оз-вермы вичмӱдны гӱм, колӱ сы-жылыг шы-аслыны бат-мамјаслы, гашкӱ најӱ агныс ас-вы-ланыс сijӱ бобтасны.

Ужавны заводиттӱз, воспитательнитса лӱгӱдӱ, жу-кӱд ужалан-лун, лӱгӱдӱ уж-нуӱдан-план. План-сертыс медым мед-уна-вын лӱӱ-пуктӱма чельад-јонмӱдӱм-вылӱ, мед најӱ зӱнвизаӱс лӱӱны, јӱз-костын овны велаласны.

Воспитательнитсајаслы колӱ чукӱртлывлыны собраннејас, тӱдмӱдны плӱщадка-ужӱн да олӱмӱн уж-нуӱдыгјасӱс да чельад-бат-мамјасӱ. Сijӱ-собранныјас-вылӱ колӱ ветлыны i мукӱд-бат-мамлы, мед налӱн чельадыс плӱщадкаӱ-кӱ ез вескавны.

Собранныјас-вылас колӱ вигтавлыны щӱщ кыҗи визны чельадӱс гортын. Воспитательнитса мам-јас-динӱ вермас зев матӱ сибӱдчыны: мамјас ку-тасны жу-кыны сыкӱд асланыс шогјаснас, долыд-нас. Воспитательнитса вермас тудӱдӱны најӱс чельадјасӱс быдтыны лужкиа, бура, вермас нывбаба-ӱс-векӱдны асланыс-олӱм-кокнӱдӱм-вылӱ. Гожӱм-помын собранне-вылын колӱ вигтавны став гожга-уж-жылыг; поҗас-кӱ, плӱщадкаыг лӱгӱд-ны чельад-ворсан-ин. Вигтавны колӱ сені мыј-сijӱ чельад-ворсан-иныс, кыҗи сijӱс лӱгӱдны, мыјјас ков-масны сijӱс лӱгӱдигӱн. Оз ков повны, мыј сijӱ-уж-панигӱн оз ло став-колан-торјыс кi-улын. Колӱ сӱмын зильны, мед ставныс гӱгӱрв-асны, кущӱм ыҗыд бур-тор вермас лоны чельад-ворсан-иныс, кӱни ескӱ чельад бур-инын, бур-ногӱн вермасны

быдмыны, бур-воспитательнитсајас вермасны ужавны накөд. Оз-кө јөзыс сјјөс гөгөрвоны да оз-кө пондыны ужнуөдыгјаслы отсавны ужсө лөгөдны, секи һинөм і оз артмы.

Оз-кө поз плөшцадкајасыг вогтыны чельад-ворсан-ин, секи мыј ем плөшцадкаыслөн ембурыс, колө бостны ставсө лыд-вылө, гижөмөн пасјыны һигаө да сетны виңны школаө либө гелсоветө, мед мөд-во тулыс-кежлө вылыс-плөшцадка-востыны вөли ставыс даг.

Тажө ставсө-кө вермасны тудөдыгјас вөчны (а сјјө абу сецөм гөкыд, кызи мукөд мөвпалөны), секи повтөг позө шуны, мыј оз-кө воггы чельад-ворсан-ин, мөд-во тулысын зев кокһия да бура позас вогтыны бара плөшцадка.

Доныс 5 ур
Цена коп. „Р“

А. Суровцева. Что такое детская площадка и как ее
организовать. Перевод А. Сидоровой.

гор. Устьсысольск

Тип. Коми Издательства.

Зырит № 221.

Тираж 1500 экз.